

Protokol nahrávky*

Pamětník: Eva Tálská

Datum a místo natáčení: 8. 7. a 10. 7. 2017 v Brně

Natočil a zpracoval: Vilém Faltýnek

Eva Tálská – celá nahrávka	
0:00:00	Narozena v Lesonicích u Moravského Krumlova. Otec Rostislav Tálský, původně učitel, později pracoval jako školní inspektor a vedoucí odboru kultury na magistrátu města. Narátorka pocítuje potíže s pamětí, co se týče časového zařazení. Maminka za svobodna Terezie Přikrylová. Její otec Bohuš Přikryl. (Souvislosti s rodinou Struhařů.) Pocházela z Černé Hory u Blanska. – Sourozenci: Jan Tálský, vyrůstali spolu. Nedávno se objevil druhý bratr, jsou si blízcí umělecky. U domu v Lesonicích měli velkou zahradu, bratr Jan je o rok a půl starší. Dětské hry. Jako dítě neměla ráda klauny, cirkus ano. – Plánovala cirkus pro děti a rodiče, ale sešlo z toho. – Dětské divadelní zážitky. Jezdila s tatínkem na nádraží pro filmy, pamatuje si na filmové projekce. – Zážitek uzurpace kamarádky ve třídě dětským kolektivem. Maminka pak té rodině odnesla sociální pomoc. Sama ET později dotyčné spolužačce pomáhala.
0:14:00	V druhé třídě měšťanky (sedmé třídě) se stěhovali s rodiči do Brna, dál chodila na Křenovou do dvanáctiletky. Důvod stěhování do Brna. Otec se dostal ne vlastní vinou do finančních potíží. Museli prodat dům a stěhovali se do státního bytu v Brně. Sama později bydlela v Pellicově ulici. Plán bytového divadla se neuskutečnil. Po restituci domu musela odejít a hledala chalupu, kde by mohla dělat divadlo ve stodole. Pak našla byt, ale musela ho opustit, nebylo v něm bezpečno. Asi dva měsíce žila na lavičce. Pak dostala sociální byt, kde žije dnes, ale ani zde se necítí dobře.
0:26:49	První divadelní zkušenosti – poezie. Báseň „Nebezpeční malíři“ od Tennesseeho Williamse. Na měšťance v Brně měli dramatický kroužek, recitovali Wolкера. Taky dělali cirkus, ET hrála krotitelku. – Studium na Filosofické fakultě MU v Brně, obory čeština–ruština a divadelní věda. Seznámení s Evženem Sokolovským, ten narátorce doporučil studium herectví. Zajímala ji víc režie. V té době hrála na kytaru a na housle, cvičila gymnastiku, hodně četla. Po třech semestrech z FF přešla na režii na JAMU. Po přijímačkách na JAMU trávila léto brigádami, pracovala na nádraží, v severočeských dolech aj. – V prvním ročníku byli čtyři: P. Scherhauser, P. Hradil, Z. Pospíšil a ET. Inez Tuschnerová učila scénografii. Ludvík Kundera. Zdeněk Srna, [Karel] Bundálek. Studium bylo velmi příjemné. Původně měl jeden z ročníku vypadnout. Dělili se na dvojice, ale táhli všichni spolu. – První studentská inscenace: „Ústav pro sebevrahy“ podle K. Schulze, současně v Ixce [Divadle poezie X] Ch. Baudelaira a mimo to samostatnou věc „Trojúhelník“. V rámci Divadla poezie X hrála v Kunderově „Kýžalovi“ [„Historie Velikého Okresního Kýžala“]. Malé ochotnické divadlo kolem Zdeňka Čecháčka. Také Jiří Štědroň. – (Dohledávání titulů v knize <i>Eva Tálská z nakl. Pražská scéna, ET knihu nepovažuje za spolehlivou</i>) Na škole dělala nejdřív Vančuru, pak dostala jako „protiúkol“ Agathu Christie. S jedním (hereckým) ročníkem nastudovala R. Thákura, hrála tam mj. T. Fischerová.
0:40:44	Absolvovala Ionescovou hrou „Král umírá“. Existencialismus jí nebyl blízký. Studium

* Protokol nepředkládá ověřená fakta. Reprodukují informace v té podobě, v jaké je uvádí narátorka. Případná vnější doplnění jsou odlišena hranatými závorkami.

	<p>režie bylo čtyřleté, pak šla na stáž k A. Radokovi („Vůně květin“), po několika zkouškách toho nechala, ale některé zkušenosti si přesto odnesla. – Budoucí manžel Karel Slach. – „Šibeniční písně“ Ch. Morgensterna. Vznikala „na koleně“, neměli kde zkoušet. Na doporučení B. Srby požádala ředitele Domu umění Adolfa Kroupu o možnost hrát v DU. J. Ciller poradil, jak řešit atypický prostor. Juliana Stritzková [později Jirousová] radila s kostýmy pro Johanu Tesařovou. Hudbu složil Bohuš Zoubek. Poprvé použila neherce, např. Václav Lamr. Z této inscenační zkušenosti psala diplomovou práci.</p>
0:49:20	<p>Vliv Bořivoje Srby na tehdejší studenty režie. Přednosti tzv. nepravidelné dramaturgie. E. F. Burian. První informace o E. F. B. měla od otce, který viděl Burianův „Máj“. Otec měl blízko k divadlu. Později byl aktivní jen jako ochotník. V tomtéž souboru později hrála i EK, to byl její první dětský divadelní zážitek. – Pedagogický vliv Evžena Sokolovského. Ovlivnil ji především v práci s mizanscénou. Jak řešila hru „Don Šajn [Don Juan] a láska ke geometrii“. Motiv děvčete v krinolíně. – Jak plánovali jako studenti budoucnost. Byla první žena absolvující režii, nebyl o ni v divadlech zájem. Měla plán založit si vlastní divadlo, přizvala kolegy. Pavla Hradila neoslovili, měl jinou cestu, souzněl s tradičním divadlem a byl starší. – Morgenstern nebyla školní práce, ale škola ji akceptovala. – Dokument „Programová východiska“. Srbovy přednášky, tam jim nepravidelnou dramaturgii „vsunul do hlav“. Srba byl nekompromisní. Jak Srba učil. Problémy trojice Hynšt–Sokolovský–Srba v Mahenově divadle. Ve škole si vychovávali následovníky. Se Srbou se ET radila o všech problémech, spolupracovali i později.</p>
1:04:07	<p>Vznik Husy na provázku. ET byla po škole zaměstnaná ve Svazu divadelních umělců. Jak vznikaly její inscenace mimo divadla. Takto vznikl „Sir Halewyn“. Vymyslela si princip s rytmickým podkladem, fónický doprovod Miloše Štědrone. Divadlo nejvíc potřebovala ET. K založení vlastního divadla je pobízeli i pedagogové. ET byla vdaná za Karla Slacha. Výroba „nultého“ programu, do něž se vkládaly letáky k aktuálnímu představení. Zahájení provozu: „Pantha rei“. Stálý herecký soubor se zformoval až po profesionalizaci divadla. V počátcích příležitostně najímaní spolupracovníci. Začátky byly těžké. S manželem plakáty. Hlediště při „Šibeničních písních“ bývalo plné. Začátky byly těžké, ale ET se organizační stránkou divadla nezabývala, soustředila se na psaní diplomové práce o stavbě dialogu, byla s manželem v Bratislavě. „Trojúhelník“ byla metaforická smršť inspirovaná autonehodou E. Sokolovského a M. Rejnuše.</p>
1:19:54	<p>ET se jako organizátorka projevila až v etapě Studia Dům. Role pana Tálského v počátcích divadla: jako vedoucí odboru kultury vyčlenil peníze, aby se divadlo mohlo profesionalizovat. Věděl, že dělají dobré divadlo, chodil na jejich představení. Zřizovatelem Husy byl v počátcích Dům umění, později přešli pod Státní divadlo Brno. Se „Sirem Halewynem“ byli na festivalu v Gottwaldově, dobré kritiky jim v počátcích pomohly. – „Pařížské navštívení“, verše A. Emmanuela, egyptská stylizace. – Důvod změny názvu divadla. – Inscenace „Vývolávači“, původně happening Aloise Piňose a Josefa Berga v rozhlasovém studiu. – „Smrt“, Baudelairova poezie. Hrál se později společně s „Vývolávači“. Premiéra v Divadle hudby a poezie. – Okupace, manžel byl nasazen jako kameraman. Tanky na ulici, nevěděli, co se děje.</p>
1:34:58	<p>Provázek 70. let. Dramaturg Petr Oslzlý přišel ze souboru Quidam, herec a příznivec Jerzyho Grotowského. Práce s prostorem – pro ET je klíčová. Svaz divadelních umělců ji vyslal do Zagrebu na festival, viděl tam představení Eugenia Barby. Podobalo se „Siru Halewynovi“. Osobní setkání. – Nonsenseová linie tvorby, Carrolova Alenka.</p>

	Anglická literatura je jí blízká.- „Šibeniční písně“ měly dvě hodně odlišné verze. „Příběhy dlouhého nosu“ byly stejné. Postup přípravy u inscenací poezie. (Při přípravě „Příběhů dlouhého nosu“) začínala pracovat s každým hercem zvlášť. Postavy se vytvářely během přípravných improvizací. – Situace souboru s třemi režiséry. Odvolací instancí byl Srba. – Dění „Dlouhého nosu“. Co se týče gagů nejzdařilejší inscenace narátorky. Inscenace Morgensterna i Carolla po roce 1989 obnoveny.
1:52:26	Dětské studio Divadla na provázku. Když ET nedostala po škole angažmá, vedla s dětmi divadelní kroužek. Na JAMU jim půjčovali třídu, tam připravovali dvě různá představení. Jedno z nich viděl Zdeněk Pospíšil. Z toho vzniklo Dětské studio. Cílem výchova budoucích herců. – Studio Dům vedla vždy sama, jen jednou nechala vést jiného - Huberta Krejčího, ale nebylo to dobré rozhodnutí. Kde pracovalo Studio Dům. V „Betlému“ hrálo 50 herců, zkoušeli ve zkušebně Státního divadla. Po přechodu divadla na Zelný trh zkoušela v tzv. kongresáku. – Vznik názvu Studio Dům. Původně chtěla hrát v opuštěných starých domech. Městskou část Královo Pole žádala o dům, Ptačinského 13. Popis inscenace [„Svatby“?]. Se souborem celý dům vyčistili a zavedli elektřinu. V sousedství starobinec, členové souboru byli s jeho obyvateli v kontaktu. O dům později přišli.
2:06:24	Inscenování „Krále Leara“ se Studiem Dům. Původní záměr. Nakonec z toho vznikly tři inscenace: „Arlekino“ [„Arlekino vévodou bretaňským aneb Král Lear“] od Huberta Krejčího, vlastní „Král Lear“ a „Tance krále Leara“. – Emigrace režiséra Zdeňka Pospíšila. Jaroslav Tuček. Proč došlo k přechodu z Domu umění pod Státní divadlo – ustavičné problémy s dramaturgickým plánem.
2. NAHRÁVKA	
2:16:16	<i>(prohlížení a dokumentování fotografií a textů z archivu narátorky)</i> Soubor kreseb dcery Evy. – Tvorba režijních knih, záznam ET z asistence u E. Sokolovského. Se Zdeňkem Pospíšilem jako studenti asistovali u inscenace „Komédie o umučení a slavném vzkříšení Pána a Spasitele našeho Ježíše Krista“, dostávali dílčí inscenační úkoly. – ET vedla mezinárodní dílnu na téma „Prokletý hrad“, s pohádkovým námětem. – První inscenace Studia Dům byl „Mikuláš“, za spolupráce Jany Prekové. – Andrea Hanáčková dělala se slepými inscenaci „Mauglího“. – Aťka [Alena] Ambrová, důležitá spolupracovnice ET. Fotografie cirkusové akce na dvorku divadla s loutkami Antonína Maloně. – Projekt „Horké spaní“, tam vyrostl Tomáš Pavčík. Jeho další působení. Děti realizovaly vlastní sny jako divadlo.
2:30:19	<i>(prohlížení a dokumentování fotografií a textů z archivu narátorky)</i> Scénář „Komédie o umučení...“. – Plakát na „Máj“. – Výprodeje Studia Dům 1991–2011. – Obměny souboru Studia Dům, doplňován konkurzy.
2:35:09	Svaz divadelních umělců – B. Srba byl jeho vedoucím. – Divadelní začátky narátorky na gymnáziu. Wolker, „Cirkus“ [?], „Nebezpečné známosti“ – sólové vystoupení s básní a písní. – Reakce rodičů na rozhodnutí studovat režii. Pozdější divadelní práci vnímali pozitivně. – V začátcích jim pomohla ekonomka, která jim zajistila peníze, aby se nemuseli živit jinde. – Manon Lascout v Chebu. – Situace v divadle v prvních letech. Texty si režiséři vybírali sami, byli sami sobě dramaturgem. Byli na sebe zvyklí ze školy, měli stejné vzdělání. Dramaturgem byl zpočátku Bořivoj Srba. Jeho funkci převzal Petr Oslzlý, v „Markétě Lazarové“ hrál dokonce hlavní roli. V Božské komedii se podílel na scénáři. Funkce dramaturga byla v Provázku jiná. ET si vybírala sama, nabídnuta jí byla Antigona nebo Vlci. Vzájemně si do volby nemluvili. Kolegové tolerovali, když se sama rozhodla pozastavit zkoušení. Dělna práce. „Poema konce“

	(„Hodina duše“) od Cvetajevové k vernisáži Inez Tuschnerové.
2:50:33	Funkce hudby v inscenacích poezie. Jak se skladateli zadává hudba. Spolupracovala především s Milošem Štědrněm. Téměř vždy pracovala s živou hudbou, pouze v „Se mnou smrt a kůň“ hudba Lenky Foltýnové ze záznamu. – Pohádková inscenace pro divadlo Polárka. – Připravovaná inscenace „Faust“, pracuje na ní už třetím rokem. Je náročná tématicky i rozsahem.
3:02:36	Okruh výtvarných spolupracovníků. Zpočátku si výtvarnou složku dělala sama. Ve „Chceme žít“ spolupracovala s Táňou Ždímalovou (Kopřivovou). Filmové dotáčky, Karel Slach je realizoval vlastními silami. Boris Mysliveček. – „Viktorka“, později „Píseň o Viktorce“. Jana Zbořilová, její vklad. Zapojení scénografa do inscenací ET. Jan vyskočil, šéf výpravy na Provázku. – Pohybová spolupráce na inscenacích, Petr Šmolík spolupracoval na „Cirkusu [aneb Se mnou smrt a kůň]“. Ve Studiu Dům spolupracovala v oboru „herecké gesto“ Aťka Ambrová. Nastudovala s členy Studia „Barokní tance“.
3:18:33	Hledání podoby inscenace, na začátku je pocit výsledku, formuje se improvizacemi. Schopnost improvizovat. V Learových limerikách herci zprvu nerozuměli nonsensu. Improvizace nemusí trvat dlouho. Nestává se, že by herci současně pracovali s dvěma režiséry. – Jak se přijímali noví herci do souboru, konkurzy. Osobnosti v souboru, individuality. Bolek Polívka, zpočátku působil v souborových inscenacích. – Motivy z inscenace „Máj“ (průsvity přes bicykl) a vztah k theatergrafu. – Jak zakladatelské osobnosti přijaly vstup Polívkův. Díky němu se ET naučila mít ráda klauny. – Proti „Chceme žít“ se zkoušel „Am a Ea“. – Dělbá výtvarného úkolu často mezi scénografa/ku a kostyméra/ku.
3:33:37	Společné projekty, ET se jich neúčastnila. Pouze kde mohla pracovat samostatně, např. Dyk nebo „Rozhovor těla s duší“. V některém Divadle v pohybu inscenovala Jana z Kříže. – Spolupráce ET s jinými divadly. Zpočátku nepřipadalo do úvahy. Až po revoluci [sovětské okupaci?] přicházely nabídky, ale často ji neoslovily. Spolupracovala s chebským divadlem, 1971. Měla tam své herce, F. Hromadu a A. Svatošovou. Pracovala stejně jako na Provázku. – Režie v Polárce, Zakletá Marie [„O králi Rastislavovi a čarovné Marii“]. Skladatel D. Smečka. Inscenace natočena i pro rozhlas.
3:43:20	Práce s dětmi a mládeží. Počátky souvisí s dcerou a jejími kamarádkami. Touha udělat si svoje divadlo. Dílny a semináře. Mohla z toho vzniknout velká škola, ale bohužel se nerealizovala. – ET se nepovažuje za příliš produktivní režisérku, málokdy režírovala za rok víc než jednu inscenaci. Zbýval čas na Studio Dům. Myšlenka vznikla v době mezinárodního projektu Karavana míru. – „Rozrazil“. ET politika nezajímala. – Akce „Svatba nevěsty se stromem“ [„Strom“] v Brně a v Centre Pompidou v Paříži.
3:55:44	Olga Zezulová, kabaret Večerní Brno. ET v něm hrála a zpívala, jako patnáctiletá. Jejím hereckým partnerem byl pan Jurka.
4:03:21	KONEC